

SENIORENCONSULENTENVORMING: is werk maken van seniorenwelzijn

HOGERE LEERGANGEN VOOR FISCALE EN SOCIALE WETENSCHAPPEN CVO
HOGER INSTITUUT VOOR GEZINSWETENSCHAPPEN

Studiegids 2010-2011

SENIORENCONSULENTENVORMING
Hogere Leergangen voor
Fiscale en Sociale Wetenschappen cvo
HOGER INSTITUUT VOOR GEZINSWETENSCHAPPEN

Huart Hamoiriaan 136 1030 Brussel
Tel: 02/240.68.40 Fax: 02/240.68.49
E-mail: info@hig.be Website: www.hig.be
Inrichtingsnummer: 032367
Rekeningnummer HLFWS: 000-0502031-56

INHOUDSOPGAVE

Welkom in de opleiding seniorenconsulentenvorming!	3
Cursisten aan het woord	5
Doelstelling en doelpubliek	9
Wat biedt de opleiding?	10
Studiegebied seniorenconsulent: overzicht van de modules	12
Programma van module A: Gerontologie	14
Programma van module B: Psychosociale hulpverlening	15
Programma van module C: Vormingswerk en agogische vaardigheden	16
Programma van module D: Inclusief ouderenbeleid	17
Toelatingsvoorwaarden	18
Praktische informatie	19
Planning modules seniorenconsulentenvorming	22
Tewerkstelling als seniorenconsulent of als ouderenbeleidscoördinator?	23
Meer weten? Wees welkom op de opendeurdagen!	27
Hoe bereikt u het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen?	28

WELKOM IN DE OPLEIDING SENIORENCONSULENTENVORMING!

Studeren over ouderen: noodzaak of luxe?

De kennis over ouderen neemt toe en leren over ouderen is en blijft belangrijk!

Mensen zijn leergierige wezens. Ze gaan op zoek naar het waarom van gebeurtenissen, ze willen zicht krijgen op wat mensen drijft of vat hebben op de omgeving, het werk, de buurt. Ze willen meer mens worden, hun beroep beter uitoefenen, kinderen en kleinkinderen goed begeleiden, een actieve rol spelen in de samenleving of... de sleur van het dagelijkse leven wat doorbreken.

Meer mensen worden ouder en er zijn steeds meer 'ouderen'. De kennis over het verouderen en de plaats van ouderen in familie en samenleving wordt belangrijker. We hebben als oudere ook de luxe en de mogelijkheid om die kennis te verwerven.

Met de opleiding van seniorenconsulentenvorming geven we een antwoord op de nood aan kennis over ouderen en bieden we zowel aan mensen van diverse leeftijd de kans om te leren over ouderen in de hedendaagse samenleving.

De visie op ouderen in de opleiding steunt op de waardering en de erkenning van de competenties van senioren. De aandacht gaat naar de manier waarop de ouder wordende mens, gebruikmakend van al zijn mogelijk-

heden, antwoordt op de uitdagingen waarvoor hij/zij zich gesteld ziet. We willen voorkomen dat senioren enkel worden aangesproken op hun ouderdom of gebreken. We willen hun bijdrage aan gezin en familie en aan de samenleving voor het voetlicht brengen.

Levenslang leren: ook voor ouderen een uitdaging! En liefst samen met jongeren!

Levenslang leren wordt op alle beleidsniveaus naar voor gebracht als noodzakelijk voor de zelfrealisatie van de mens op maatschappelijk, economisch en sociaal gebied. Dat dit ook geldt voor ouderen en met betrekking tot de seniorenproblematiek, wordt steeds duidelijker. Wanneer jongeren en ouderen samen leren over de uitdagingen van een vergrijzende samenleving levert dat zowel voor ouderen als voor jongeren een meerwaarde op.

De noden en de mogelijkheden van ouderen evolueren mee met de maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Het is zowel voor de oudere zelf als voor de professionele hulpverlener nodig en noodzakelijk om een juist beeld te krijgen van ouderen met hun specifieke mogelijkheden, beperkingen en van de bestaande hulpverleningsvoorzieningen.

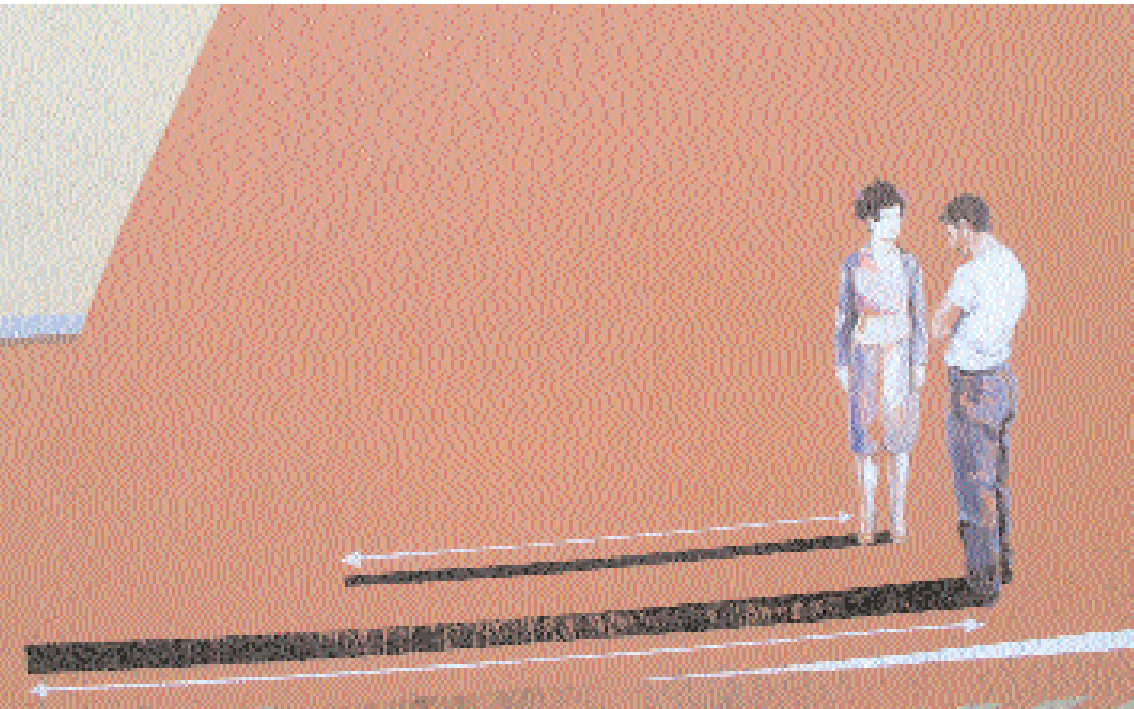
Wie kiest voor deze opleiding?

Sinds 2000 volgden meer dan 500 volwassenen de opleiding seniorenconsulentenvorming. Veel van hen hebben reeds een 'wijze' leeftijd bereikt.

Ook wat betreft vooropleiding en tewerkstelling is de groep divers. Maar bovenal zijn de cursisten erg gemotiveerd. Ze genieten van het avontuur dat leren is.

We helpen u graag daarbij als gids.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Jonger of gelijk aan 40j.	16%	13%	13%	23%	27%	33%	22%
Tussen 40 en 50	31%	46%	41%	40%	34%	35%	30%
Ouder dan 50	53%	41%	34%	32%	39%	32%	48%

CURSISTEN AAN HET WOORD

Indruk maken bij sollicitaties

"Aanvankelijk ben ik de opleiding gestart uit persoonlijke interesse maar doorheen de verschillende modules groeide het verlangen om ermee aan de slag te gaan. De opleiding gaf mijn zelfvertrouwen en competenties een duw in de rug.

Inmiddels heb ik een aantal sollicitaties achter de rug waar ik telkens merkte dat mijn portfolio een diepe indruk nalaat. Vaak wordt een case voorgelegd die ik met succes kan beargumenteren. Ook in persoonlijke gesprekken staat men versted van de kennis, de visie op ouderen die ik heb kunnen opbouwen. Dit alles heb ik een klein stukje te danken aan persoonlijke inzet maar het grootste deel aan de kwaliteit van de opleiding en de gedrevenheid van de lesgevers. Goed omringd zijn door studenten uit alle hoeken van Vlaanderen en uit diverse werkvelden droeg bij tot verruiming van kennis en ideeën."

Loes Verleyen

Interessante contacten...

Van bij de start spoorde ik met een medecursist tussen Turnhout en Brussel en vice versa. Telkens twee boeiende uren waarin we terugblikten op ons eigen leven, doorspekt met wat de lesgevers net verteld hadden en filosoferend over de positie van de senioren in de toekomst... Ook veel andere ontmoetingen in Schaarbeek lieten mij niet onberoerd. Procesmatig leren werken en coaching: dat was de uitdaging voor mijn eigen werkterrein. Naast mijn taak als animator probeer ik mee het beleid te sturen via verschillende initiatieven.

Ik heb geleerd om op een andere, onderbouwde manier te denken. De opleiding tot seniorenconsulent heeft 'empowerend' gewerkt en heeft mij uitgedaagd: ik voel de drang om uit te breken... een nieuw engagement groeit."

Bernadette Charlier

De opleiding 'Seniorenconsulentenvorming': een 'millefeuille*' eersteklas

De informatie over de opleiding Seniorenconsulentenvorming (SCV) rolde mijn leven binnen op een scharniermoment. Ik was mijn beroepsloopbaan aan het afronden en op zoek naar een nieuwe zinvolle wending. Eén van de richtinggevende krachtlijnen in dat proces was mijn interesse voor het ouder worden en het ouder zijn. Ik heb nogal een gezonde nieuwsgierigheid naar alles wat met 'levensloop' van mensen en maatschappelijke evolutie te maken heeft.

De opleiding SCV was mij op het lijf geschreven. Hét pluspunt voor mij is de gelaagdheid van de hele opleiding zowel naar modules, lesinhouden als docenten toe. Dat dit alles gebeurt in een gezonde groeps sfeer en in een aangenaam kader, maakt het geheel nog boeiender en rijker.

Het modulair systeem benadert de senior en de vergrijzing telkens vanuit een bepaalde invalshoek. Men kijkt onder andere naar het eigen ouder worden, naar de zorg voor ouderen, naar vergrijzing als een maatschappelijk gegeven, naar de betekenis van ouderen voor een samenleving, naar ...

De opleiding is één van de sturende krachten die mijn leven nu vorm geeft. Ik werk mij als vrijwilliger-seniorenconsulente meer en meer in, binnen het lokaal 'ouderen-netwerk'. Door de opdrachten en taken, die we kregen binnen de modules, heb ik contacten gelegd met mensen van het lokaal dienstencentrum, van het OCMW en van de plaatselijke politiek. Zo gids ik leerwandelingen, werk ik mee aan een vorming 'seniorenraadgever' en ben ik betrokken bij het grootschalig behoeftonderzoek bij ouderen. Ik hou mijn voelspriet open voor wat er beweegt op het brede vlak van vergrijzing.

De opleiding SCV is voor mij een inspratiebron met een duurzame werking. Het is als een kompas, waarbij ik voortdurend zoekend, mijn eigen weg uitstippel. Kortom: de opleiding SCV is voor mij 'een millefeuille eersteklas'!

Marleen De Bels

*"millefeuille": een gebakje dat bestaat uit duizend laagjes bladerdeeg met daartussen telkens pasteibakkersroom.

Een functie met toekomst

“Het is een voorrecht om in zo’n beknopte tijdspanne zoveel deskundigheid en de nieuwste visies in de ouderenzorg aangeboden te krijgen.

Aanvankelijk ben ik aan de opleiding seniorenconsulent begonnen puur uit interesse enerzijds en anderzijds om mijn bestuursmandaten in raden van bestuur van vzw’s en rustoorden op een deskundige manier te kunnen uitoefenen. Dankzij de opleiding en de veelvuldige contacten met professionelen, beleidsmensen en lokale vertegenwoordigers, besef je de noodzaak en het belang van de functie van seniorenconsulent. Er is zeker een toekomst voor deze functie onder een of andere vorm in onze welzijnsmaatschappij.”

Hendrik Van De Genachte

Boeiende lesgevers...

7

Ik had nooit eerder op zo’n boeiende manier les gekregen: elke lesgever was een autoriteit op zijn terrein en wist ons te begeisteren. Bij elke module hoorden ook opdrachten. Op die manier werden we gestimuleerd om contacten te leggen met de werkvloer, en konden theorie en praktijk getoetst worden.

Als ik de balans opmaak, ervaar ik de opleiding als een persoonlijke en professionele verrijking.

Lesgevers die het verschil maken

De excellente lesgevers die ik gedurende de vier modules mocht leren kennen, bepalen de sterkte en uitstraling aan de opleiding. Naar mijn mening slaagt het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen er heel goed in om lesgevers aan te trekken die – op termijn – een belangrijke koerswijziging in het denken rond ouderen, in het ouderenbeleid en het hele circuit daarrond kunnen bewerkstelligen. Dagelijks ervaar ik op de werkvloer hoe oude dogma's en misvattingen een miskenning van de competenties van senioren in de hand werken en de participatie van senioren ernstig belemmeren. Speciale aandacht voor allochtone senioren en zorgbehoevende ouderen is in de oplei-

ding dan ook zeker op zijn plaats. Het is een uitdaging om als seniorenconsulent het geleerde in praktijk om te gaan zetten. Onbevreesd durf ik zeggen dat mijn manier van werken veel efficiënter is geworden dan voorheen: gespreksbegeleiding, doorverwijzing, kennis doorgeven..., het gaat een stuk vlotter na deze opleiding. Tot slot wil ik nog zeggen dat ik het uiteindelijke welslagen van mijn opleiding tot seniorenconsulent mee te danken heb aan het contact met de vele medestudenten waar ik mee heb mogen samenwerken en waarmee ik zekerheid en onzekerheid heb gedeeld. De leuke sfeer in de Factorij en het empowerend enthousiasme van het volledige team waren zéér aanmoedigend.

Leen Vervaeet

DOELSTELLING EN DOELPUBLIEK

WAT BEREIKT DE OPLEIDING?

1. **Beroepskrachten en vrijwilligers** vergroten hun deskundigheid in het welzijnswerk, het sociaal-cultureel werk, het onderwijs (bv. leerkrachten personenzorg, vormingswerk). Zij zullen door de opleiding meer kennis en kunde verwerven om in openbare besturen en private dienstverlening een bijdrage van betekenis te kunnen leveren.
2. **De senioren** (als consulent, hulpverlener, animator, beleidsadviseur) verhogen hun zelfredzaamheid om zolang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven en te participeren aan het maatschappelijk leven en het beleid op alle niveaus.
3. **Ook de samenleving vaart er wel bij.** De sociale samenhang zal versterken: ouderen en jongeren studeren samen over het ouder worden in deze samenleving en dat verhoogt het wederzijds begrip en de solidariteit tussen de generaties.
4. En wie heeft er zich geen vragen gesteld over de toekomst, over het eigen ouder worden en over de toekomst van jongeren in een 'grijzere' samenleving? De opleiding helpt om **alle geïnteresseerden** te ondersteunen in het vinden van een antwoord op deze vragen.

9

© Brénine

WAT BIEDT DE OPLEIDING?

De opleiding seniorenconsulentenvorming bestaat uit vier modules:

10

- Module A: Gerontologie: ouderen in de samenleving en de psychosociale inzichten in ouder worden
- Module B: Psychosociale hulpverlening: de relaties
- Module C: Seniorenwerk: vormingswerk en agogische vaardigheden
- Module D: Seniorenbeleid: inclusief ouderenbeleid

Ouderen in gezinnen staan centraal

Met het ouder worden verliezen senioren hun rechten als burgers niet. In de opleiding beklemtonen we hun rechten en plichten op economisch, sociaal en cultureel gebied. We besteden prioritair aandacht aan de persoon in de gezinscontext. De klemtoon ligt op het ondersteunen van formele en informele vormen van integratie van ouderen, zowel van diegenen die hulp vragen als van ouderen die belangrijke bijdragen leveren aan de samenleving. De opleiding beoogt een flexibele vertaling van ondersteuningsprincipes in uiteenlopende situaties.

Module A is verplicht voor iedereen die nog geen basisinzicht in de gerontologie heeft verworven. De andere modules kunnen in willekeurige volgorde worden gevolgd.

In iedere module wordt de helft van de lestijden in de vorm van hoorcolleges gegeven. De resterende lestijden worden besteed aan seminars en praktische oefeningen.

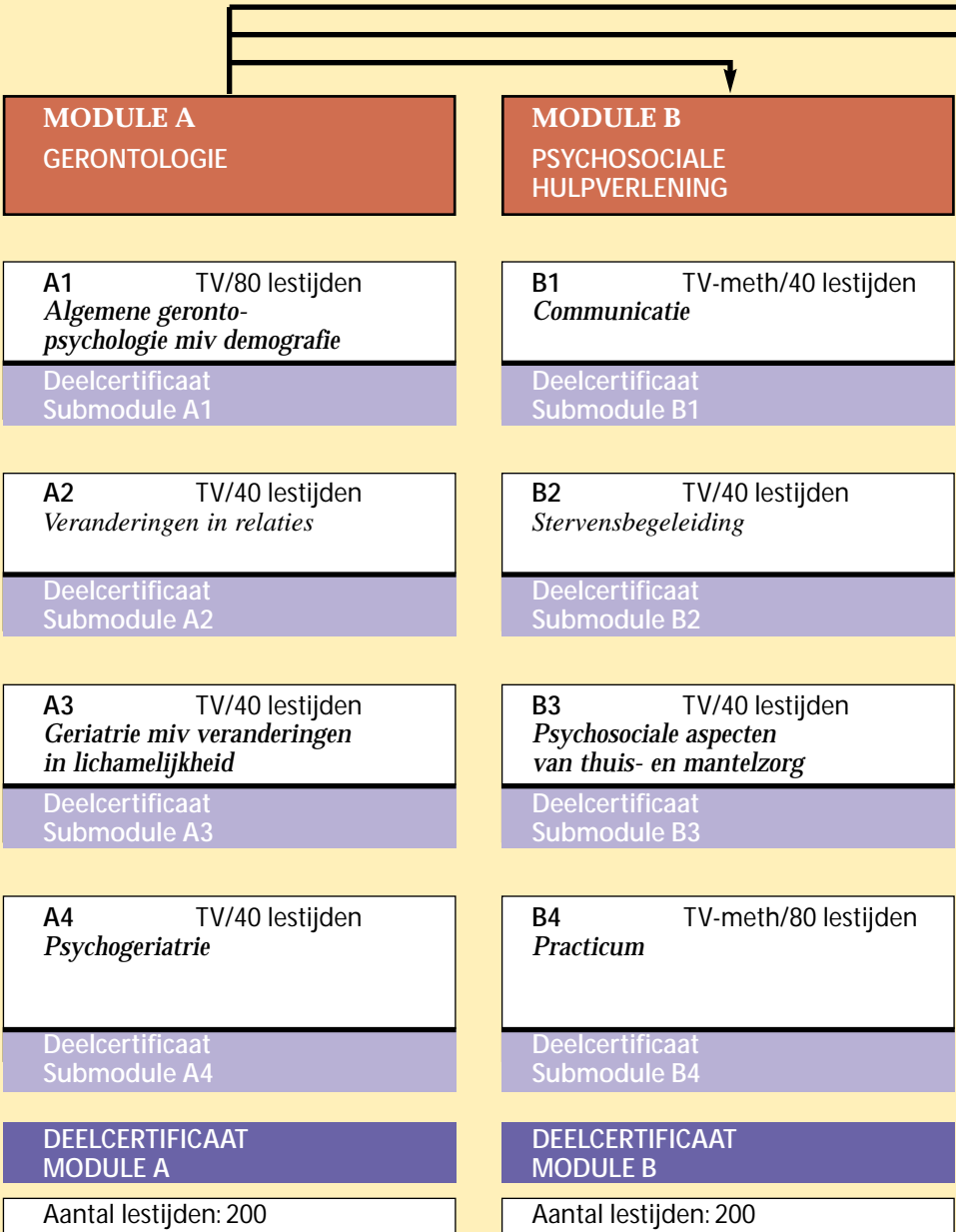

GRADUAATSDIPLOMA SENIORENCONSULENT hoger beroepsonderwijs

De opleiding Seniorenconsulentenvorming wordt opgebouwd vanuit een pluralistische en interdisciplinaire benadering. De intergenerationele rijkdom en ouderen in gezinnen/familienetwerken staan centraal.

STUDIEGEBIED Seniorenconsulent:

12

Totaal aantal lestijden: 920

overzicht van de modules

MODULE C VORMINGSWERK en AGOGISCHE VAARDIGHEDEN

C1 TV/60 lestijden
*Tijdsbesteding, netwerkvorming
& maatschappelijke participatie*

Deelcertificaat
Submodule C1

C2 TV/40 lestijden
*Beleidsparticipatie en
economische participatie*

Deelcertificaat
Submodule C2

C3 TV-meth/40 lestijden
Agogische vaardigheden

Deelcertificaat
Submodule C3

C4 TV-meth/40 lestijden
Animatie

C5 Practicum/80 lestijden

Deelcertificaat
Submodule C4 & C5

DEELCERTIFICAAT
MODULE C

Aantal lestijden: 260

MODULE D INCLUSIEF OUDERENBELEID

D1 TV/40 lestijden
*Sociale zekerheid &
juridische aspecten*

Deelcertificaat
Submodule D1

D2 TV/40 lestijden
Algemeen ouderenbeleid

Deelcertificaat
Submodule D2

D3 TV/60 lestijden
*Huisvesting zorgvoorzieningen
spec. behoeftegericht ouderenbeleid*

Deelcertificaat
Submodule D3

D4 TV-meth/120 lestijden
Seniorenbeleid-practicum

Deelcertificaat
Submodule D4

DEELCERTIFICAAT
MODULE D

Aantal lestijden: 260

Module A: GERONTOLOGIE

14

Deze module is de basismodule. Ze legt het fundament voor de volledige opleiding.

Er worden theoretische kaders over ouder worden aangereikt die als kapstok kunnen dienen voor de hele opleiding. De diversiteit binnen de ouderengroep en de gevolgen van het ouder worden, worden vanuit de psychologie, de sociologie en de medische wetenschap toegelicht. De competenties en de mogelijkheden van ouderen worden in de verf gezet.

Relaties van ouderen binnen familienetwerken en de inter- en intragenerationele solidariteit in de huidige samenleving worden besproken. De weerslag van de demografische veranderingen op het gezin komen eveneens in ruime mate aan bod.

Deze module focust zich vooral op kennisoverdracht. Het weten staat als doelstelling voorop. Afgeleid daarvan verwachten we een verhoogd inzicht en een genuanceerde visie op ouderen.

A1: ALGEMENE GERONTOPSYCHOLOGIE EN DEMOGRAFIE

- Prof. Dr. Magda Michielsens
Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte
Magda Michielsens Onderzoekshuis
- Prof. Em. Alfons Marcoen
Professor Emeritus KULeuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Centrum voor Ontwikkelingspsychologie
- Dhr. Luc Neyt
Maatschappelijk werker en master in de Sociale Gerontologie,
Coördinator seniorenconsulentenvorming en stafmedewerker HLFWSW
- Dr. Nancy Van Ranst
Doctor in de Psychologische Wetenschappen, Arteveldehogeschool Gent
- Dhr. Piet Janssen
Stafmedewerker welzijn en projectvisie-ontwikkeling Vlaams Minderhedencentrum
- Mevr. Els Messelis
Maatschappelijk werkster en master in de Sociale Gerontologie, HLFWSW
- Prof. Dr. Patrick Deboosere
Doctor in de Sociale Wetenschappen, Sociologie, professor aan de vrije Universiteit Brussel

A2: VERANDERINGEN IN RELATIES

- Dhr. Fons Verhoelst
Psycholoog, zelfstandig psychoanalytisch psychotherapeut
- Dr. Sara Mahieu
Doctor in de Psychologische Wetenschappen, psychologe in het woon- en zorgcentrum Den Olm

A3: GERIATRIE M.I.V. VERANDERINGEN IN LICHAAMELIJKHEID

- Dhr. Dirk Watthey
Ergotherapeut, diensthoofd Ergotherapie AZ Damiaan, Oostende
Lector Gerontologie KHBO
Gezondheidszorg
- Prof. Dr. Jean-Pierre Baeyens
Professor K.U. Leuven Internist-geriater
A.Z. Damiaan, Oostende

A4: PSYCHOGERIATRIE

- Dhr. Luc Van de Ven
Master in de Klinische Psychologie
Gerontopsycholoog in UZ Gasthuisberg Leuven
- Dr. Ann Haekens
Gerontopsychiater, Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen Tienen en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Vlaams-Brabant Oost te Tienen

PRACTICUMOPDRACHT

wordt begeleid door dhr. Luc Neyt

Module B: PSYCHOSOCIALE HULPVERLENING

De individuele psychosociale hulpverlening aan ouderen staat centraal. Veel aandacht gaat naar het opzetten van een kwalitatieve communicatie, het tegengaan van geweld binnen de familiale context, de optimalisatie van zingeving in het leven en rouwbegeleiding. De rol die gezinnen spelen in de zorg voor en de steun aan ouderen is cruciaal binnen deze module.

Deze module heeft niet alleen kennisoverdracht als doel maar ook het kunnen, de praxis. In oefeningen wordt gekeken naar het juist hanteren van methodische richtlijnen en wordt de houding bevraagd. De visie op de ouder wordende mens is sterk bepalend voor de wijze van omgaan met ouderen.

15

B1: COMMUNICATIE

- Dhr. Herman Dierickx
Master in de Psychologische Wetenschappen
Zelfstandig eerstelijnspsycholoog
- Dhr. André Witters
Pedagogisch hoger onderwijs, directeur
Impact vzw, Hasselt
- Mevr. Liesbet Tilsley
Master in de Politieke en Sociale Wetenschappen
Minderhedenambtenaar bij de Provincie Antwerpen, departement Welzijn
- Mevr. Joke Willaert
Master in de Sociale Gerontologie
Lector Arteveldehogeschool Gent
- Rob Van der Wildt
Master in de Sociale Gerontologie

B2: STERVENSBEGELEIDING

- Dhr. Rien Verdult
Master in de Psychologische Wetenschappen
Zelfstandig trainer en psychotherapeut
- Prof. Dr. Manu Keirse
Master in de Klinische Psychologie en in de Medico-Sociale Wetenschappen en Ziekenhuisbeleid, in Familiale en Seksuologische Wetenschappen
Doctor in de Medische Wetenschappen, R.U. Leiden
Voorzitter H.I.G.

- Prof. Dr. Johan Stuy
Doctor in de Moraalwetenschappen
Professor Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen
Voorzitter Centrum voor bio-ethiek VUB

B3: PSYCHOLOGISCHE ASPECTEN VAN THUIS- & MANTELZORG

- Mevr. Anne Dedry
Gezinspsychologe
Medewerkster bij Ons Zorgnetwerk, Leuven
- Mevr. Lieve Belmans
Maatschappelijk werkster
Medewerkster bij Ons Zorgnetwerk, Leuven
- Mevr. Anne Kriauciaunas
Casemanager Steunpunt
Ouderenmis(be)handeling Zottegem
- Mevr. Arlette Van Assel
Sociaal Pedagoge
Hoofd Cluster Preventie, Consultatie en Deskundigheidsbevordering GGZ Regio Breda
- Dhr. Eddy Mettepenningen
Adjunct van de directeur bij het Team Ouderenvoorzieningen van de Afdeling Welzijnszorg van het Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid

B4: PRACTICUM EN DIEPTE-INTERVIEW

worden begeleid door Dr. Nancy van Ranst

Module C: VORMINGSWERK EN AGOGISCHE VAARDIGHEDEN

Zinnvolle tijdsbesteding, sociale netwerken, maatschappelijke participatie en levenslang leren van ouderen dragen bij tot hun welbevinden en actieve deelname aan de samenleving. Ouderen kunnen op verschillende manieren zinvol actief blijven en diverse rollen uitoefenen, zowel binnen als buiten de familiale netwerken.

De doelstellingen van module C zijn divers van aard. Naast kennis en het verwerven van inzicht in de sociale netwerken van ouderen is een aangepaste houding belangrijk. Een aangepaste attitude - om met behulp van bepaalde methodieken ouderen te activeren op het terrein van het vormingswerk - wordt ontwikkeld. De opgedane kennis flexibel leren aanwenden in verschillende contexten, wordt aangeleerd.

16

C1: TIJDSBESTEDING, NETWERKVORMING EN MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

- Mevr. Els Messelis
- Prof. Em. Kees Knipscheer
Professor Emeritus, hoogleraar in de Sociale Gerontologie, Vrije Universiteit Amsterdam
- Dhr. Dirk Verbist
Master in de Politieke en Sociale Wetenschappen
Directeur van de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk (FOV)
- Dhr. Wim Van Roy
Master in de Politieke Wetenschappen
Coördinator 'De Wakkere Burger'

C2: BELEIDSPARTICIPATIE EN ECONOMISCHE PARTICIPATIE

- Mevr. Annette Smedts
Loopbaanadviseur, begeleiding en advies in Vibam
- Mevr. Els Messelis
- Dhr. Jon Goubin
Master in de Communicatiewetenschappen
Coördinator interne kwaliteitszorg en Organisatieontwikkeling, Socius

C3: AGOGISCHE VAARDIGHEDEN

- Mevr. Arlette Van Assel
- Mevr. Els Messelis
- Prof. Em. Walter Leirman
Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte
Professor Emeritus K.U.Leuven, Centrum voor Sociale en Beroepsagogiek
Voorzitter Universiteit Derde Leeftijd Leuven
- Dhr. Bruno Buytaert
Medewerker VIG (Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie), dienst lokale gemeenschappen

C4: ANIMATIE

- Dhr. Luk Remans
Vormingsmedewerker Welzijnsvoorziening, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

C5: PRACTICUM VORMINGSWERK EN AGOGISCHE VAARDIGHEDEN,

begeleid door Luc Neyt en Els Messelis

Module D: INCLUSIEF OUDERENBELEID

Ouderen vormen een belangrijke doelgroep voor het beleid. Aangezien het gezin een belangrijke eenheid is in de samenleving, dient de overheid aandacht te besteden aan de noden en de behoeften van ouderen in gezinnen en familienetwerken. Niet alleen het juridische en economische maar ook het wonen, de mobiliteit, de zorg, het levenslang leren en de tijdsbesteding

vormen aspecten van een inclusief ouderenbeleid. De recente ontwikkelingen in gezinnen en families zorgen voor verschuivingen in de ouderenzorg.

Van de studenten wordt verwacht dat zij professioneel in staat zijn het inclusief ouderenbeleid mee vorm te geven en procesmatig te ondersteunen.

17

D1: SOCIALE ZEKERHEID EN JURIDISCHE ASPECTEN

- Mevr. Kristel Wijshof
Medewerkster OKRA Pensioendienst
- Mevr. Karine Rochtus
Maatschappelijk Werkster, Nationale Dienst Maatschappelijk Werk Christelijke Mutualiteit
- Prof. Em. Mariette Verrycken
Professor Emeritus, Erevrederechter, Eredocente Rechtsfaculteit V.U.B. en Gerontologie VUB
- Dhr. Stijn Lefebure
Master in de Sociologie, Onderzoeker Centrum voor Sociaal Beleid Universiteit Antwerpen

D2: ALGEMEEN OUDERENBELEID

- Dhr. Huib Hinnekint
Voormalig directeur van het Centrum voor Andragogisch onderzoek
Expert Vlaamse Ouderenraad
- Mevr. Els Messelis
- Mevr. Karine Lycops
Master in de Pedagogische Wetenschappen en de Sociale Pedagogiek
Hoofd Sociale Dienst OCMW Genk
- Mevr. Hilde Adamczak
Diensthoofd Dienstencentra OCMW Genk
- Dhr. Luk Remans
Stafmedewerker vorming thuiszorg.
- Dhr. Frans Meyfroot
Maatschappelijk assistent Deskundige Zorg Provinciale Dienst Preventie, Hulpverlening en Zorg Oost-Vlaanderen

D3: HUISVESTING, ZORGOORZIEENINGEN EN SPECIFIEK BEHOEFTEGERICHT OUDERENBELEID

- Dhr. Mathieu Martens
Algemeen Directeur Mater Dei vzw, Rust- en Verzorgingstehuis
- Dhr. Jan Van de Kerckhove
Directeur OCMW-Rusthuis Meise, residentie Van Horick
- Mevr. Liesbeth De Donder
Master in de Agogische Wetenschappen
Onderzoekseenheid Agogiek Vrije Universiteit Brussel
- Dhr. Pieter Van Hoof
Master in de Sociale Gerontologie
Afgevaardigd Beheerder 'De Kleine Kasteeltjes' nv
- Dhr. Filip D'Haene
Hoofdverantwoordelijke Dienst Ouderenzorg, OCMW Kortrijk
- Dr. Dirk Luyten
Doctor in de Sociale Wetenschappen, zelfstandige beleidsadviseur studio beleid
- Mevr. Benedicte De Koker
Master in de Sociologie
Onderzoeksmedewerkster ergotherapie Hogeschool Gent
- Mevr. Ilse Vleugels
Coördinator Mobiel 21.

D4: SEMINARIE

wordt begeleid door Els Messelis en Luk Remans

TOELATINGSVOORWAARDEN

BIJLEREN OVER (WERKEN MET) SENIOREN: IETS VOOR U?

Een positieve houding, leergierigheid en interesse in de leefwereld van ouderen zijn basisvereisten.

- 18 We geven een opleiding van hoog niveau die toegankelijk is voor belangstellenden die minstens een diploma secundair onderwijs hebben behaald of die al ervaring hebben opgedaan in het werken met en voor ouderen.

Voor diegenen die niet in het bezit zijn van een diploma secundair onderwijs, is een toelatingsproef voorzien. Op die manier kunnen we ervaringsdeskundigheid valideren van vele mensen die door tijds- of levensomstandig-

heden er niet inslaagden om een diploma van secundair onderwijs te behalen. Deze proef bestaat uit het schrijven van een verhandeling en een gesprek.

U kunt de opleiding volgen:

- ◆ als **regelmatig student**: u volgt de hoorcolleges, u legt examens af en u levert de opgelegde, individuele taken tijdig in.
- ◆ als **vrije student** volgt u de hoorcolleges en seminaries maar kunt u geen werkstukken of oefeningen ter beoordeling inleveren en niet deelnemen aan examens. Voor vrije studenten gelden geen toelatingsvoorwaarden.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar en wanneer worden de lessen gegeven?

De lessen worden gegeven op de campus Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, één dag per week, van 9u30 tot 12u en van 13u tot 16u.

Modules lopen van eind september tot februari en van februari tot juni.

Module A wordt elk jaar minstens eenmaal aangeboden; de modules B, C en D om de twee jaar. Soms worden modules gelijktijdig georganiseerd.

Welk diploma krijgt u?

Per module wordt een certificaat uitgereikt.

Indien u de vier modules hebt gevolgd en geslaagd bent voor de examens en praktische opdrachten, behaalt u het diploma van 'gegradueerde in de seniorenconsulentenvorming'.

Hoe inschrijven?

Inschrijven kunt u door het ingesloten inschrijvingsformulier ingevuld en ondertekend terug te bezorgen aan de Hogere Leergangen voor Fiscale en Sociale Wetenschappen cvo.

De inschrijving is definitief na betaling van het inschrijvingsgeld op rekeningnummer 000-0502031-56 van de HLFSW, met vermelding: 'Opleiding Seniorenconsulentenvorming module...' en de naam van de cursist.

Er worden geen inschrijvings- of cursusgelden terugbetaald.

19

Hoeveel kost de opleiding?

De opleiding Seniorenconsulentenvorming valt onder de regeling van het volwassenenonderwijs. Er wordt één euro per lestijd aangerekend. Een aantal categorieën worden geheel of gedeeltelijk vrijgesteld van inschrijvingsgeld.

De bedragen voor module A en module B, exclusief cursusgeld, zijn:

- ◆ Volledig bedrag: 200 euro inschrijvingsgeld
- ◆ Volledig vrijgesteld van inschrijvingsgeld: 0 euro
- ◆ Gedeeltelijk vrijgesteld van inschrijvingsgeld: 50 euro

De bedragen voor module C en module D, exclusief cursusgeld, zijn:

- ◆ Volledig bedrag: 260 euro inschrijvingsgeld
- ◆ Volledig vrijgesteld van inschrijvingsgeld: 0 euro
- ◆ Gedeeltelijk vrijgesteld van inschrijvingsgeld: 65 euro

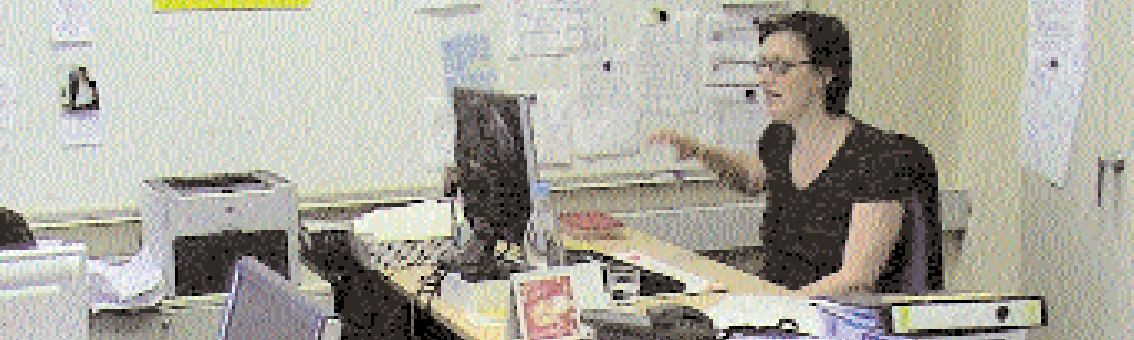
In alle modules moet nog rekening worden gehouden met cursusgeld én een beperkte uitgave voor de aankoop van handboeken en/of extra kopieën.

Zijn volledig vrijgesteld van de betaling van inschrijvingsgeld:

- ◆ alle cursisten met een inkomen via maatschappelijke dienstverlening of een leefloon of die ten laste zijn van één van deze categorieën;

Zijn gedeeltelijk vrijgesteld en betalen een inschrijvingsgeld van 0,25 euro per lestijd:

- ◆ alle cursisten met een inkomen uit een wachtuitkering of een werkloosheidsuitkering. Als de opleiding past in een erkend traject naar werk, betaalt de VDAB ook de restkost terug.
- ◆ alle cursisten die in het bezit zijn van één van de volgende attesten of die ten laste zijn van een persoon die in het bezit is van één van de volgende attesten:
  - een attest, uitgereikt door de bevoegde overheid, waaruit een arbeidsongeschiktheid van ten minste 66% blijkt;
  - een attest waaruit het recht blijkt op een integratietegemoetkoming aan gehandicapten;
  - een attest waaruit de inschrijving bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap blijkt.
- ◆ alle cursisten die gedurende twee opeenvolgende jaren opleiding gevolgd hebben in een Centrum voor Basiseducatie gedurende ten minste 120 lestijden en dit voorafgaand aan het jaar van inschrijving in een Centrum voor Volwassenenonderwijs.

Plafonnering van het inschrijvingsgeld

Het inschrijvingsgeld is per student per academiejaar geplafonneerd tot 400 euro. Studenten die in de eerste semester een module hebben gevolgd en in de tweede semester inschrijven voor een andere module kunnen veelal genieten van die plafonneringsmaatregel.

Bv. student volgde in de eerste semester van academiejaar 2010-2011 module C (260 euro) en schrijft zich in de tweede semester in voor module B (200 euro). Het inschrijvingsgeld voor de module georganiseerd in de 2de semester wordt in die situatie beperkt tot 140 euro.

Betaalbaar studeren als je werkt: de opleidingscheques helpen!

De opleiding kan ook (gedeeltelijk) betaald worden met opleidingscheques. Opleidingscheques zijn er voor werknemers die op eigen initiatief (dus niet op vraag van de werkgever) een opleiding volgen. Elk jaar kunt u voor maximaal 250 euro opleidingscheques aanvragen bij de VDAB. Van die 250 euro betaalt u slechts de helft, de Vlaamse overheid legt de rest bij. De opleidingscheques mag u gebruiken voor het betalen van het inschrijvingsgeld maar evenzeer voor het betalen van het cursusgeld en desgevallend ook voor de boeken die op het onthaal te koop worden aangeboden. We raden de student aan om de opleidingscheques zo snel mogelijk aan te vragen daar het verschillende weken duurt vooraleer men de aangevraagde cheques ontvangt.

Bijkomende tegemoetkomingen voor volwassenen die eerder geen hoger diploma hebben behaald

Studenten die niet beschikken over een diploma van secundair onderwijs en met opleidingscheques betalen (die dus werknemer zijn), kunnen via de VDAB een bijkomende tegemoetkoming krijgen van maximum 125 euro. Dit gebeurt via het formulier 'Aanvraag tot bijkomende tegemoetkoming'. Deze attesten worden door de school opgemaakt in december voor alle studenten die in aanmerking komen. De aanvraag dient, volledig ingevuld en ondertekend, samen met een betalingsbewijs te worden bezorgd aan: VDAB – Cel Opleidingscheques voor werknemers – Keizerslaan 11 – 1000 Brussel (www.vdab.be).

Educatief verlof

Aangezien de opleiding Seniorenconsulentenvorming een door het Departement Onderwijs erkende en gesubsidieerde opleiding is in het kader van het hoger beroepsonderwijs, komen de studenten in aanmerking voor 100 of 120 uren afwezigheid.

Het betaald educatief verlof moet opgenomen worden tussen de aanvang van de module en het einde van de eerste examenzittijd.

Bij het begin van iedere module wordt het document aanvraag educatief verlof ter beschikking gesteld.

Vrijstelling voor werklozen

De werkloze student die vrijstelling van bepaalde verplichtingen wil bekomen vraagt de nodige documenten (C94 en

C98) aan bij het plaatselijke RVA-kantoor of de uitbetalingsinstelling. Deze worden door ons ingevuld en terugbezorgd.

PLANNING MODULES SENIORENCONSULENTENVORMING

Academiejaar	eerste semester		tweede semester	
2010-2011	MODULE A MODULE C	dinsdag maandag	MODULE B	dinsdag
2011-2012	MODULE A	maandag	MODULE D	dinsdag
2012-2013	MODULE A MODULE C	dinsdag maandag	MODULE B	maandag
2013-2014	MODULE A	maandag	MODULE D	maandag

Begin- en einddatum modules georganiseerd in 2010-2011:

Module C: van maandag 27 september 2010 tot en met de proclamatie op (uitzonderlijk dinsdag) 15 februari 2011

Module A: van dinsdag 28 september tot en met de proclamatie op 15 februari 2011

Module B: van dinsdag 22 februari 2011 tot met de proclamatie op 28 juni 2011

TEWERKSTELLING ALS SENIORENCONSULENT OF ALS OUDERENBELEIDSCOÖRDINATOR?

Als gediplomeerde seniorenconsulent kunt u tewerkgesteld worden als seniorenconsulent of als ouderenbeleidscoördinator.

Seniorenconsulent

Seniorenconsulenten kunnen werk vinden in thuiszorgdiensten, transmurale en residentiële settings om ouderen en families te begeleiden en te ondersteunen. Daarnaast zijn ze actief in dienstencentra en in de sociaal-culturele sector.

De seniorenconsulent is een professioneel deskundige, die bevordert dat de oudere de regie over zijn of haar eigen leven houdt. Hij streeft met informatie, advies en begeleiding naar vergroting van de zelfredzaamheid en het welbevinden van de oudere.

De seniorenconsulent komt niet in de plaats van aanbieders van zorg- en hulpverlening voor ouderen, maar is een steun bij het vinden van de juiste diensten. Daarbij gaat hij uit van de mogelijkheden van de oudere zelf. Dit betekent dat de seniorenconsulent een inschatting maakt van de draagkracht en draaglast van die oudere. Om de zelfredzaamheid daadwerkelijk te kunnen vergroten is het van belang dat de seniorenconsulent de begeleiding en de ondersteuning op zich neemt.

Informeren, adviseren en begeleiden zijn de kerntaken van de seniorenconsulent. Begeleiden van de oudere verwijst hier ook naar bemiddelen tussen de oudere, zijn familie en de instanties waarop hij beroep doet of het regelen en coördineren van zorg- en hulpverlening.

De seniorenconsulent heeft een groot netwerk nodig om informatie te verzamelen en op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen op het veld van zorg en welzijn. Hij kan cliënten verwijzen of voor hen succesvol bemiddelen. De seniorenconsulent fungeert vaak als een schakel tussen de cliënt en overige organisaties. In dat kader is het van belang dat de seniorenconsulent gemakkelijk bereikbaar is.

23

Om de functie goed uit te oefenen is het van belang dat de seniorenconsulent bepaalde kwaliteiten heeft. Hij moet:

- ◆ in staat zijn om op het niveau van de oudere contact te leggen;
- ◆ contact kunnen leggen met cliënten op grond van signalen die zijn binnengekomen van derden;
- ◆ vrijwilligers kunnen begeleiden die (preventieve) huisbezoeken doen;
- ◆ variabele en diffuse signalen van ouderen kunnen opvangen;
- ◆ de leefsituatie van een oudere kunnen inventariseren en een eventuele hulpvraag kunnen onderzoeken en verhelderen;
- ◆ problemen en knelpunten die het individu overstijgen kunnen signaleren en vertalen naar beleidsvoorstellen;
- ◆ ouderen individueel of collectief kunnen voorlichten over zaken die voor hen van belang zijn, op een manier dat zij ze begrijpen;
- ◆ de oudere kunnen adviseren bij problemen die zich kunnen voordoen in diens leefsituatie;
- ◆ kunnen beoordelen of de oudere hulp van derden nodig heeft. Zo nodig is de consulent in staat om de oudere adequaat te verwijzen en het eerste contact met betreffende instantie te leggen;
- ◆ taken kunnen uitvoeren in het kader van bedrijfsvoering en samenwerkingsrelaties.

Ouderenbeleidscoördinator

Meer en meer worden seniorenconsulenten binnen het lokaal ouderenbeleid aangeworven als 'ouderenbeleidscoördinator'.

Lokaal ouderenbeleid is een belangrijk aandachtspunt in gemeenten en OCMW's. Het aantal ouderen stijgt. Ouderen zijn ook mondiger en zullen sneller hun behoeften duidelijk maken aan het beleid. Ouderen wensen ook zelf te participeren aan het lokale beleid. Het decreet van 30 april 2004 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen, wil het lokaal ouderenbeleid stimuleren evenals de participatie van ouderen aan het lokale beleid.

Het functieprofiel van een ouderen-beleidscoördinator omvat drie belangrijke luiken: kennis, vaardigheden en attitudes.

Kennis: kennis van en inzicht in de psychologische en de maatschappelijke aspecten van het ouder worden; kennis van de wetgeving van ouderen; kennis van de sociale kaart en van de acties ten aanzien van ouderen in de gemeente; kennis van het functioneren van lokale overheden; kennis van ondersteuningsmaatregelen ten aanzien van ouderen,...

Vaardigheden: administratieve vaardigheden (snel, doeltreffend en accuraat kunnen rapporteren; dossiers kunnen samenstellen,...), begeleidende/ coachende vaardigheden (kunnen werken met groepen; nieuwe initiatieven kunnen opstarten; onderhandelingscapaciteiten; kunnen ontwikkelen van een beleidsvisie; kunnen samenwerken met diverse instanties,...) en algemene vaardigheden (kunnen adviezen opstellen en opvolgen; kunnen analyseren en synthetiseren; communicatievaardigheden,...).

Attitudes: verantwoordelijkheidszin, creatief denken; diplomatie; stressbestendig zijn; openstaan voor diverse maatschappelijke opvattingen en waarden,...

25

We staan er borg voor dat in de opleiding seniorenconsulentenvorming de competenties die nodig zijn om een goede seniorenconsulent of ouderen-beleidscoördinator te worden, zullen verworven zijn.

Wanneer ze kijkt,
doorheen het raam.
Naar wuivende winden,
waaierende iepen langs de slootkant.
In die ijle winden van juni.

26 Het fragiel, doorschijnende
van haar gezicht,
oud geworden.
Met rimpels, die geschiedenis
schreven,
en peinzend,
over al wat voorbij ging.

Tijden vol kleur,
tintelingen in glazen,
gelach en schittering
in haar ogen.

In het dunne ochtendlicht
van de zomer,
wordt ze ijler, grijzer,
maar nimmer kleurloos.
Tijdloos toen.

Renée Van Hekken

MEER WETEN?

Wees welkom op onze
OPENDEURDAGEN:

zaterdag 8 mei 2010 van 13u tot 17u30
vrijdag 25 juni 2010 van 14u tot 18u
zaterdag 4 september van 10u tot 14u

Campus Hoger Instituut voor
Gezinswetenschappen
Huart Hamoiriaan 136
1030 Brussel

U kunt de cursussen inkijken en praten
met docenten die u wegwijs maken in
het programma. Uiteraard kunt u zich
dan ook inschrijven.

Voor meer inlichtingen kunt u
terecht op het onthaal:

Campus Instituut voor
Gezinswetenschappen
Huart Hamoiriaan 136
1030 Brussel
Tel.: 02/240.68.40-45
Fax.: 02/240.68.49
E-mail: info@hig.be
Website: www.hig.be

Elke dag van 8u tot 17u.

Bestuur en medewerkers

De inrichtende macht is
HUB-EHSAL vzw

De werking van het instituut wordt
ondersteund door:

**Luc Maes, Herman De Cnijf,
Gaby Jennes, Tanja Nuelant, Luc Neyt,
Wim Pauwels, Linda De Borger,
Gerd De Clerck, Joris Dewispelaere,
Kathleen Emmerly, Kristien Nys,
Hans Van Crombrugge,
Lut Verstappen, Stefanie Wynants,
Chris Goris, Colette Opsomer,
Marleen Paulussen, Bahriye Aktas,
Halime Demirbasa, Ferda Demirkapu.**

27

Coördinator opleiding
seniorenconsulent:

Luc Neyt

Hoe bereikt u het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen?

VANUIT HET STATION VAN SCHAARBEEK:
Vanaf het station is het slechts vijf à tien minuten stappen. De Huart Hamoirlaan ligt tegenover het station.

VANUIT OOSTENDE-BRUSSEL E40:
Aan het einde van de E40 neemt u de ring rond Brussel, richting Zaventem. Neem vervolgens afrit 7bis, richting Brussel (Laken). U komt dan op de A12 terecht. Verder instructies: zie hieronder.

VANUIT ANTWERPEN-BRUSSEL A12:
Aan het einde van de A12 aan de Y-split-

sing uiterst links aanhouden. Rijd via de achterzijde van het paleis tot aan de verkeerslichten. Ga rechtdoor. Sla aan de volgende lichten linksaf, over de Van Praetbrug. Aan de derde lichten slaat u linksaf, de Eugene Demolderlaan in. Voorbij de kerk van Helmet gaat u nogmaals linksaf.

VANUIT LUIK-BRUSSEL E40:
Aan het einde van de E40 kiest u de richting Meiser. Op het Meiserplein rijdt u rechtdoor tot Helmet. Sla rechts de Eugene Demolderlaan in en ga voorbij de kerk links.

28

